

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia Podoblasť vyučovanie prvého jazyka Jazyky národnostných menšín

Vzdelávacia oblasť jazyk a komunikácia

Podoblasť vyučovanie prvého jazyka

Jazyky národnostných menšín

Maďarský jazyk a literatúra

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry sú členené podľa **piatich komponentov vyučovacieho predmetu**: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia a zážitková recepcia. V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov. Keďže komponenty sa týkajú rôznych aspektov komplexného procesu komunikácie v prvom jazyku, hranice medzi nimi nie sú ostré, naopak, medzi komponentmi jestvuje viacero prienikov. Z tohto dôvodu nie je možné vyhnúť sa prelínaniu výkonových a obsahových štandardov. Rozdiel je však v tom, do akej miery a na aký účel sa podobné spôsobilosti žiaka a podobné obsahy v jednotlivých komponentoch vymedzujú. Všetky komponenty obsahujú okrem výkonových a obsahových štandardov aj *tematické okruhy*, ktoré tvoria obsahový základ na tvorbu ústnych a písaných textov. Dôležité je vytvárať aj pozitívny postoj k funkčnému používaniu maďarského jazyka s prihliadnutím na rôzne jazykové variety maďarského jazyka na Slovensku. Komponent *Zážitková recepcia* prostredníctvom literárnych diel sprostredkúva aj kultúrne dedičstvo maďarskej národnostnej menšiny a je koncipovaný podľa tematických okruhov a žánrov. Do komponentu sú zaradené aj žánre ľudovej slovesnosti, klasickej i súčasnej maďarskej literatúry, pričom dôraz sa kladie na zážitkovú recepciu textov.

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytváranie základov čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. Dôraz sa kladie na osvojenie si elementárneho čítania a vytváranie základov čítania s porozumením.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus:

- Vieť jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
- Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
- Písať čitateľným rukopisom a uplatniť pri písaní základné pravopisné pravidlá.
- Vytvoriť veku primeraný písaný a obrazovo-písaný text.
- Počúvať a čítať veku primerané vecné a literárne texty.
- Interpretovať obsah a obraznosť literárnych textov v kontexte vlastných skúseností.

- Porozumieť veku primeraným vecným a literárnym textom.
- Klásť otázky zamerané na obsah textu a na vlastné porozumenie textu.
- Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu veku primerané znalosti o jazykových prostriedkoch.
- Rešpektovať viacjazyčné prostredie a podporovať dobré ovládanie materinského jazyka so zohľadnením rôznych variet maďarského jazyka.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- nadviazať kontakt s komunikačným partnerom: pozdraviť sa, predstaviť a osloviť komunikačného partnera; rozlišovať a správne používať tykanie a vykkanie podľa vzťahu ku komunikačnému partnerovi,
- sa poďakovať a ospravedlniť adresátovi v komunikačnej situácii,
- viesť jednoduchý dialóg: pozorne počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky (verbálne aj neverbálne),
- klásť otázky a odpovedať na ne vecne a jazykovo primerane,
- požiadať o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť,
- veku primerane sformulovať prosbu, prianie, súhlas, nesúhlas, námietku a jednoduché zdôvodnenie,
- vyjadriť svoje potreby, pocity a verejne prezentovať a obhájiť vlastné názory jazykovo a sociálne primeraným spôsobom (verbálne aj neverbálne),
- osvojiť si spôsoby komunikácie podporujúce budovanie zdravých a bezpečných vzťahov a prispieť k navrhnutiu spoločných pravidiel komunikácie,
- poskytnúť veku primerané vysvetlenie javov alebo svojho konania,
- pomenovať a rozlíšiť rôzne druhy vzťahov a správania,
- spolupracovať na riešení konkrétnych úloh a problémov a na prezentácii ich výsledkov,
- uplatniť v dialógu zrozumiteľnú artikuláciu, výslovnosť, moduláciu hlasu a vhodnú mimiku a gestá,
- používať pri tvorení dialógu aktívnu slovnú zásobu a uplatniť znalosti o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti a zámery

- rozlišovanie a správne používanie **pozdravov, predstavenia sa, oslovenia**, tykania/vykkania vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí,

- formulovanie ústneho **podĎakovania** a **ospravedlnenia** (ospravedlnenie s vysvetlením),
- formulovanie **prosby, priania, súhlasu, nesúhlasu** a **námietky**, porovnávanie rôznych spôsobov ich vyjadrenia,
- formulovanie jednoduchého zdôvodnenia istého javu alebo vlastného rozhodnutia a konania,
- formulovanie **zistovacích a doplňovacích otázok** a odpovedí na ne v kontexte jednotlivých tém dialógu,
- požiadanie o **informáciu** a poskytovanie informácie.

Dialogická komunikácia

- osvojenie si základných pravidiel jednoduchého párového alebo skupinového dialógu a spolupodieľať sa na tvorbe týchto pravidiel,
- tvorenie jednoduchého **dialógu: kladenie otázok a formulovanie odpovedí**, pravidelné striedanie replík komunikačných partnerov,
- priamy dialóg (tvárou v tvár) a sprostredkovaný dialóg (napr. telefonický, prostredníctvom mobilnej aplikácie, on-line),
- dialóg v dvojiciach alebo skupinách pri riešení úloh,
- realizácia detskej hry s dialogickým prejavom,
- identifikovanie a rozlišovanie rešpektujúcej a ubližujúcej verbálnej a neverbálnej komunikácie,
- rozlišovanie rôznych druhov priateľstiev (kamarát, známy, priateľ) a popísanie ich kľúčových zložiek (dôvera, rešpekt, empatia a solidarita).

Jazykové prostriedky

- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom tém dialógu,
- formulovanie **slovných spojení a viet** pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov (**oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie, želacie vety**),
- formulovanie **zistovacích a doplňovacích otázok**,
- správne vyjadrenie a rozlišovanie **melódie viet** podľa komunikačného zámeru,
- osvojenie si a používanie komunikačných a metakomunikačných prostriedkov v rôznych komunikačných situáciách, napr. **artikulácia, výslovnosť, slovný a vetný prízvuk, modulácia hlasu, intonácia, mimika, gestá**.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu,
- sformulovať jednoduchú ústnu informáciu a vyjadriť v nej podstatné fakty (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo),
- vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku, uplatniť pritom časovú následnosť a príčinnno-dôsledkové vzťahy,
- určiť hlavné znaky pozorovaného objektu (predmetu, osoby, pracovnej činnosti) a na základe pozorovania ich opísať,
- predniesť jednoduchý príležitostný prejav (napr. privítanie, blahoželenie, vinš ku kalendárnej príležitosti),
- pozorne počúvať hovorený prejav iných a klásť otázky k jeho obsahu,
- s pomocou učiteľa korigovať nepresnosti alebo nejasnosti vo svojom ústnom vyjadrení,
- uplatniť pri tvorení hovoreného prejavu primerané znalosti o slovnej zásobe a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi,
- uplatniť v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu a výslovnosť,
- v hovorenom prejave primerane použiť moduláciu hlasu, vhodnú mimiku a gestá.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber **témy** hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne,
- zhromažďovanie slov, informácií a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**,
- tvorenie **viet**, krátkych, veku primeraných **textov** s použitím vybranej **slovnej zásoby** podľa komunikačných tém,
- používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet,
- využitie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu,
- správna **artikulácia, výslovnosť, modulácia hlasu, mimika, gestá, melódia viet, intonácia**,
- **prednes** hovoreného prejavu,
- pozorné počúvanie hovoreného prejavu a iných,
- kladenie **otázok** k obsahu počúvaného prejavu,
- formulovanie **odpovedí** na položené otázky,
- úprava nepresností a nejasností v ústnom vyjadrení s pomocou učiteľa.

Žánre hovoreného prejavu

- vyjadrenie kľúčových informácií v informačnom texte: **oznam, správa**,
- vyžiadanie a podávanie **informácií**,
- **jednoduché rozprávanie**: prežitá skúsenosť, zážitok, reálny alebo vymyslený príbeh,
- uplatnenie **časovej následnosti** a **príčinno-dôsledkových vzťahov** v rozprávacom texte,
- **jednoduchý opis**: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétny predmet, blízka osoba, zvieratá, ilustrácia, jav, činnosť),
- jednoduchý príležitostný **prejav**: ústne **pozvanie, privítanie, rozlúčenie a blahoželenie** a **ľudový vinš** (Vianoce, Nový rok, Veľká noc).

Jazykové prostriedky

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených **vetách** a **jednoduchých súvetiach**,
- tvorenie a používanie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), pranie, nesúhlas, námietka**,
- zhromažďovanie slov na základe otázok: kto?, čo?, aký?, čo robí?, čo sa deje?, kedy?, kde?, ako?, koľko?,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém,
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synonym** a **antoným** k daným slovám,
- uplatňovanie **melódie, významovej pauzy** a **tempa** prejavu podľa obsahu a komunikačného zámeru,
- uplatňovanie pravidiel **správnej výslovnosti** (správna výslovnosť krátkych a dlhých samohlások a spoluhlások).

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- písať správne tvary malých a veľkých písmen a ich väzieb maďarskej abecedy automatizovane a čitateľne s primeranou perцепčno-motorickou a vizuomotorickou koordináciou,
- správne, čitateľne odpísať písaný text, prepísať tlačенý text a napísať text podľa diktovania a pri písaní spamäti,
- upraviť text po formálnej stránke (napr. úhladnosť písma, rozloženie, členenie textu, finálna úprava textu (čistopis) – s pomocou učiteľa),
- napísať jednoduchý informačný text,

- tvoriť súvislý a nesúvislý text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti,
- určiť a zapísať hlavné znaky pozorovaného objektu (predmetu, osoby, pracovnej činnosti),
- upraviť text po obsahovej a kompozičnej stránke (napr. vymeniť slovo alebo vetu za vhodnejšie vyjadrenie – s pomocou učiteľa),
- jednoduchým spôsobom vyhľadať, usporiadať a uložiť dáta, informácie a digitálny obsah,
- použiť jednoduché digitálne technológie a nástroje na komunikáciu, spoluprácu, poskytovanie a využívanie údajov, informácií a digitálneho obsahu,
- vytvoriť, upraviť, spresniť, zlepšiť jednoduchý digitálny obsah a integrovať jeho časti jednoduchých formátoch a zvoliť si spôsob sebaaprezentácie vytvorením jednoduchého originálneho digitálneho obsahu,
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá,
- uplatniť pri písaní textu primerané znalosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi,
- upraviť text po jazykovej stránke (napr. formálne chyby – chýbajúce písmeno, interpunkčné znamienko a pod., pravopisná korektúra – v rozsahu pravopisných znalostí a zručností – s pomocou učiteľa).

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- prípravné (predpisateľské) cviky, percepčno-motorické zručnosti pri písaní,
- fonematická analýza a diferenciácia, prevod **hlásky** na **písmeno**,
- písanie **malých a veľkých písmen maďarskej abecedy, slabík, slov, slovných spojení, viet, textov**,
- zladenie požiadaviek na čitateľnosť písma s tempom písania, zvládanie základných hygienických, pracovných a estetických návykov spojené s písaním,
- písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok.

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: **informácia, rozprávanie, opis, voľné písanie**,
- využívanie základných spôsobov zhromažďovania myšlienok k téme,
- zhromažďovanie slov alebo základných informácií a ich systematizácia podľa komunikačných tém,
- tvorenie viet s použitím vybranej slovnej zásoby podľa komunikačných tém,
- používať jednoduché techniky na rozširovanie viet,
- využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu,
- napísať príbeh, vlastnú skúsenosť alebo zážitok,
- prezentovanie vlastného textu.

Žánre písaného textu

- vyjadrenie kľúčových informácií v informačnom texte: **oznam, správa**,
- tvorenie informačných textov: **oznámenie, správa, pozdrav, poďakovanie, ospravedlnenie, blahoželanie** (v písomnej a elektronickej podobe napr. e-mail, SMS),
- rozlíšenie formátov **digitálneho obsahu (text, obrázok, zvuk, video, aplikácia)**,
- vytvorenie **správy** (rôznych informačných textov) v digitálnom prostredí tak, aby bola ľahko zrozumiteľná príjemcovi,
- uvedomenie si výhody používania digitálnych technológií pri spolupráci na diaľku (dištančné vyučovanie),
- vytvorenie a editovanie digitálneho obsahu v jednoduchých formátoch pomocou digitálnych nástrojov, vyjadrujúceho myšlienky a nápady,
- tvorenie jednoduchých nesúvislých textov (zoznam), obrazovo-písaných textov (napr. **pozvánka, plagát, pojmové mapy, projektové práce**),
- tvorenie jednoduchého **rozprávacieho textu**: prežitá udalosť, zážitok, reálny alebo vymyslený príbeh,
- uplatnenie **časovej následnosti a príčinnno-dôsledkových vzťahov** v rozprávacom texte,
- tvorenie jednoduchého **opisného textu**: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétny predmet, osoba, zviera, ilustrácia, jav, činnosť),
- používanie jednoduchých techník tvorivého písania.

Jazykové prostriedky

- vyjadrovanie myšlienok vo **vetách a jednoduchých súvetiach** s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), pranie, nesúhlas, námietka**,
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synonym a antonym** k daným slovám,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém (**príslovie, porekadlo, prirovnanie**).

Osvojovanie a uplatnenie pravopisu

- rozlišovanie **samohlások (krátke, dlhé) a spoluhlások (krátke, dlhé, jednozložkové, dvojzložkové a trojzložkové)**, usporiadanie slov podľa **abecedy**, správne rozdeľovanie slov podľa slabičného princípu, správne používanie **diakritických znamienok, pravopis spoluhlások j – ly** v známych slovách,
- písanie **veľkého písmena na začiatku vety**, rozlišovanie pravopisu **všeobecných a vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, regionálne blízke zemepisné názvy)**,
- **interpunkčné znamienka** na konci vety; použitie **spojovníka** pri delení slov na konci riadka, základné pravidlá písania **čiarky** v jednoduchej vete (napr. vo viacnásobnom vetnom člene).

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- čítať plynulo a správne, nahlas a potichu primerane náročné vecné texty (napísané tlačeným aj písaným písmom),
- sa orientovať v súvislých a nesúvislých, obrazovo-písaných textoch a rozumieť ich explicitným významom,
- identifikovať doslovné, explicitne vyjadrené významy v počúvanom a čítanom vecnom texte,
- vyvodiť pomocou otázok základné implicitne vyjadrené významy z počutého a čítaného vecného textu,
- vyhľadať informácie z prečítaného vecného textu,
- získané informácie stručne zhrnúť a reprodukovať text vlastnými slovami,
- rozlišovať medzi informačným, opisným, rozprávacím textom,
- uplatniť pri porozumení textu primerané znalosti o pravopise, slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- čítanie **malých, veľkých, písaných a tlačených písmen maďarskej abecedy**,
- fonematické uvedomovanie – sluchová analýza zvukových jednotiek hovorenej reči (rozlišovanie slov, slabík, identifikácia hlásky),
- poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie **hlásky a písmena**,
- syntéza hlások a písmen do slabík a slov,
- čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet, súvislých a nesúvislých vecných textov** primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti,
- uplatňovanie správnej **výslovnosti**, vhodnej **melódie a tempa reči** pri hlasnom čítaní,
- oprava vlastných chýb pri čítaní s pomocou učiteľa.

Porozumenie vecného textu

- vytváranie predstáv o **obsahu** textu na základe ilustrácie, obrazového materiálu, **nadpisu**, s oporou o doterajšie znalosti žiaka,
- identifikovať neznáme slová a komunikovať prípadné neporozumenie kladením otázok,
- porozumenie doslovnému, explicitne vyjadrenému významu textu a jeho reprodukcia,
- vyvodzovanie základných implicitne vyjadrených významov z textu na základe otázok učiteľa,
- triedenie dôležitých a nepodstatných informácií a získané informácie dopĺňať z rôznych zdrojov,

- stručné zhrnutie získaných informácií,
- identifikovanie **klúčových slov** v texte a ich jednoduché zaznamenanie.

Žánre vecného textu

- vyhľadávanie kľúčových informácií v informačnom texte (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo): **oznam, správa, opis postupu,**
- porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným (nesúvislým) textom: **pozdávka, plagát, zoznam, rozvrh, tabuľka, jednoduchý plán, diagram, piktogram, obrazové encyklopédie,**
- porozumenie obrazovo-hovoreným textom: **reklama, edukačné videá,**
- porozumenie postupnosti dejov v **opise** pracovného postupu,
- identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu,
- orientácia v jednoduchých **súvislých a nesúvislých vecných textoch,**
- čítanie veku primeraných súvislých a nesúvislých vecných textov: **opisné, náučné, informačné texty,**
- pri praktickej práci s textom používanie pojmov: **téma, nadpis, autor, ilustrácia, kniha, učebnica, časopis.**

Jazykové prostriedky

- poznávanie významu a využitia **pravopisu** v texte,
- poznávanie významu a využitia slovných druhov v texte (bez zapamätania si presných pojmov a definícií): **časovanie a tvary slovesa v jednotlivých osobách,** rozlišovanie tvarov slovesa v texte; rozlišovanie **všeobecných a vlastných podstatných mien** (mená osôb, zvierat, regionálne blízke zemepisné názvy),
- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom čítaných textov,
- vyvodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, **viacvýznamové slová, synonymá, antonymá,** frazeologické prirovnania a iné jednoduché frazémy); lexikálne vzťahy v texte,
- identifikovanie a rozlišovanie **komunikačného zámeru vety** v texte.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- čítať plynulo a správne, nahlas a potichu veku primerané literárne texty s porozumením,
- identifikovať explicitné významy a vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy z počutého a prečítaného literárneho textu,

- vyjadriť svoj zážitok z veku primeraných literárnych textov na základe ich porozumenia a jednoduchej interpretácie (verbálne aj neverbálne),
- vyjadriť vzťah ilustrácie k literárnemu textu a najstť súvislosť s obsahom textu,
- pomenovať základné žánre literatúry pre deti (napr. riekanka, báseň, rozprávka) a základné komponenty umeleckého textu (napr. postava, dej, verš, rým),
- rozlíšiť poéziu od prózy; fakty od fantázie; hlavnú postavu od vedľajšej; ľudovú rozprávku od autorskej,
- identifikovať charakteristické znaky rozprávok (napr. typický začiatok a koniec, magické čísla, nadprirodzené bytosti),
- identifikovať a použiť literárne pojmy pri praktickej práci s literárnym textom,
- jednoducho reprodukovat obsah prečítaného literárneho textu (napr. príbehu, básne) s dôrazom na charakter jednotlivých postáv a na etické motívy, ktoré sú vyjadrené v texte sprostredkovane,
- zreprodukovat dej literárneho textu so zachovaním časovej a príčinnej následnosti,
- dokončiť začatú rozprávku, príbeh formou rozprávania, dramatizácie a ilustrácie,
- výrazne predniesť báseň alebo úryvok prózy (primerane svojim schopnostiam),
- predniesť detskú riekanku, hádanku, ľudovú pieseň,
- vyjadriť sa k téme literárnych textov, jednoduchej obraznosti a explicitným odkazom literárneho textu v kontexte vlastných skúseností,
- vyjadriť svoje pocity, myšlienky a zážitky z literárnych textov a ilustrácií slovami a inými výrazovými prostriedkami (napr. výtvarnými výrazovými prostriedkami, dramatizáciou, dramatickými hrami),
- vyhľadať texty na čítanie podľa svojho záujmu a účelu čítania s pomocou učiteľa alebo samostatne a viesť si rôzne typy záznamov,
- vymenovať niektoré literárne diela, najmä z národnej literárnej tvorby a ľudovej tvorby.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením literárneho textu

- čítanie **malých, veľkých, písaných a tlačенých písmen** maďarskej abecedy,
- fonematické uvedomovanie – sluchová analýza zvukových jednotiek hovorenej reči (rozlišovanie slov, slabík, identifikácia hlásky),
- poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie **hlásky** a **písmena**,
- syntéza hlások a písmen do slabík a slov; čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet a textov**,
- rozoznávanie slov a viet v počúvanom aj čítanom literárnom texte a uvedomenie si, že na seba nadväzujú, tvoria celok, **text**,
- uplatňovanie správnej **výslovnosti, významovej pauzy, vhodnej melódie a tempa reči** pri hlasnom čítaní,
- čítanie **literárnych** (napr. naratívnych, opisných a lyrických) **textov** primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti,

- odhadovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu,
- vyjadrenie pochopenia rozdielu medzi reálnym a imaginárnym svetom, uvádzanie príkladov na využitie fantázie,
- identifikácia literárnych **postáv**, ich charakteru, vlastností, opis prostredia, situácie;
- orientácia v **deji** literárneho textu,
- vyhľadávanie **klúčových slov** v texte,
- určenie **hlavnej myšlienky** prečítaného diela, s pomocou učiteľa,
- delenie textu na významové časti a tvorenie **názvov** pre tieto časti,
- samostatné tvorenie rôznych chýbajúcich častí (**úvodu, jadra alebo záveru**) príbehu,
- vypracovanie jednoduchej **osnovy** a prerozprávanie príbehu s pomocou učiteľa,
- vyhľadávanie **rýmov**,
- tvorivé znázornenie deja ľudovej rozprávky,
- rozhovor o filmovom/televíznom príbehu, ktorý čerpá námet z literárneho príbehu,
- vedenie jednoduchých záznamov o prečítaných literárnych dielach (čitateľské portfólio) s pomocou učiteľa,
- orientácia v **detských časopisoch a knihách (obálka, nadpis, článok, kapitola, ilustrácia)**,
- oboznámenie sa s **knižnicou** a orientovanie sa v nej.

Literárnoteoretické pojmy

Žánre umeleckých textov

- žánre **ľudovej slovesnosti (rozprávky, riekanky, hádanky, piesne, detské ľudové hry)**;
- **vyčítanka, riekanka, hádanka, báseň**,
- **príslovie, porekadlo**,
- **príbeh, obrázkový príbeh, komiks**,
- **rozprávka: ľudová, autorská – napr. fantazijná, zvieracia, realistická (typy rozprávok: formulamese (napr. csali-, lánc-, beugrató-, végtelen-, felelgetős mese) hazugságmese, tréfás mese, állatmese, verses mese, novellamese, tündérmese)**,
- **Všeobecné pojmy: autor, spisovateľ, básnik; kniha, ilustrácia, časopis, text, knižnica, čitateľ/divák, bábkové divadlo, báбка, poézia, próza, divadlo, divadelná hra, herec, účinkujúci, televízia, rozhlas, film (kino), hlavná myšlienka; literatúra pre deti, náučná literatúra**,
- **Štylizácia textu: dialóg**,
- **Štruktúra diela: nadpis, téma, verš, strofa, odsek, kapitola, úvod, jadro, záver; časová následnosť, príčinnno-dôsledkové vzťahy, literárna postava: hlavná postava, vedľajšia postava; dej: miesto a čas deja**,
- **Metrika: rým, rytmus.**

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjanie gramotnosti v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí a s dôrazom na mnohoraké využívanie čítania a písania v rôznych kontextoch. Súčasťou rozvíjania gramotnosti je osvojovanie stratégií práce s textom a nadobúdanie skúseností s vlastným premýšľaním o procese čítania a písania. Dôraz sa kladie aj na čítanie s porozumením a spracovanie literárnych diel.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

- Realizovať dialóg v súkromnom a verejnom prostredí.
- Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.
- Pripraviť a predniesť hovorený prejav na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
- Vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
- Pri tvorení textov použiť znalosti jazykových prostriedkov.
- Pri písaní textov uplatniť osvojené pravopisné pravidlá.
- Pri porozumení a tvorení textu použiť veku primerané znalosti jazykových prostriedkov.
- Použiť základné stratégie porozumenia textu a posúdiť mieru vlastného porozumenia.
- Porozumieť vecným i literárnym textom.
- Interpretovať literárny text.
- Rešpektovať viacjazyčné prostredie, chápať potrebu dobrého ovládanie spisovného jazyka a pritom podporovať používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- tvoriť otázky a sformulovať odpovede vzhľadom na účel komunikácie,
- viesť dialóg, vyjadriť vlastný názor a používať presvedčivé argumenty,
- používať jazykové prostriedky z bilingválneho prostredia,
- používať vhodný spoločenský tón v súlade so zámerom komunikácie,
- používať internetovú komunikáciu,
- vyberať adekvátne jazykové prvky v súlade s cieľom komunikácie,
- používať vety s rôznym tónom a slovosledom v závislosti od situácie a od zámeru komunikácie,
- uplatniť v komunikačnej situácii nonverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti

- vyjadrenie komunikačných zámerov (**pozdravenie, prianie, pozvanie, opýtanie sa**),
- používanie základných prvkov **komunikačného procesu** (kód, kódovanie, dekódovanie, spätná väzba, šum),
- adekvátne používanie nonverbálnych komunikačných prostriedkov (**mimika, proxemika, gestikulácia, zrakový kontakt, posturika**),
- uplatňovanie zdvorilostných zásad (napr. **oslovenie, pozdrav, tykanie, vykanie**),
- používanie internetovej komunikácie (napr. **e-mail, chat, sociálne siete**).

Dialogická komunikácia

- tvorba **dialógu** (nadviazanie kontaktu, obsah a ukončenie dialógu),
- aktívne počúvanie partnera, tvorba vhodných zatvorených a otvorených **otázok**,
- formulovanie **replík** (stručne, jasne, konkrétne),
- vyjadrovanie **názorov**, zdôvodnenie názorov.

Jazykové prostriedky

- vhodný výber slovnej zásoby z aspektu komunikačného zámeru (napr. **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky, dialektizmy**),
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov v komunikačnej situácii (napr. **častice, citoslovčia, synonymá, antonymá, frazeologické výrazy** atď.),
- utvorenie **jednoduchých viet a súvetí** pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov,
- využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov (napr. **príklady, fakty, prirovnania** a pod.),
- vhodné používanie ortoepických noriem (**splývavá výslovnosť, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu**),
- aplikácia paralingvistických prostriedkov (**tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, modulovanie hlasu**, zrozumiteľnosť prejavu atď.),
- adekvátne používanie nonverbálnych prostriedkov (**mimika, gestikulácia, zrakový kontakt, proxemika**),
- uplatňovanie princípov komunikácie cez internet (**netiketa**),
- uplatňovanie osvojených pravopisných pravidiel pri internetovej komunikácii.

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; cestovanie; voľný čas a záľuby; životný štýl; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromaždiť potrebné dôveryhodné informácie k téme prejavu,
- reprodukovať texty na základe počúvania alebo čítania,
- vyzozprávať text naratívneho typu,
- sformulovať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu,
- predniesť krátku prezentáciu,
- uplatňovať vhodné jazykové prostriedky (z rôznych registrov jazyka) s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie,
- uplatniť v hovorenom prejave nonverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber **témy** a **štýlu** podľa situácie a zámeru komunikácie,
- identifikovanie **cieľa** hovoreného prejavu,
- vyhľadávanie **informácií** (využívať dôveryhodné informačné zdroje) a usporiadanie informácií,
- vytvorenie **osnovy** textu (napr. obrázková, resp. slovná osnova – napr. pri prezentácii),
- tvorba a štylistická úprava textu,
- kultivovaný **prednes** hovoreného prejavu,
- aktívne **počúvanie** hovoreného prejavu iných osôb,
- kladenie **otázok** k obsahu textu,
- ústne **reprodukovanie** počutého alebo čítaného textu,
- využitie rôznych druhov reprodukcie (napr. podrobná, stručná).

Žánre hovoreného prejavu

- aplikovanie rozprávacieho slohového postupu (napr. **rozprávanie** v 1. a 3. osobe, časová a logická postupnosť),
- aplikovanie opisného slohového postupu (napr. **opis rastlín, zvierat, krajín, predmetov, pracovného postupu** – názorne vystihnúť vlastnosti predmetu, zvierťa, atď.),
- aplikovanie informačného slohového postupu (napr. **pozvanie, oznámenie, krátka správa, blahoželanie** – stručné údaje, fakty),
- prednes **prezentácie** (predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu),
- prednes jednoduchých **argumentačných textov** (vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe argumentov spolužiakov).

Jazykové prostriedky

- výber vhodných **jazykových štýlov** (subjektívne, objektívne – *bizalmas, közömbös, választékos*),
- používanie **štruktúry hovorenej reči** (úvod, označenie témy, rozprávanie, odbočenie od témy, dokazovanie, poprenie, záver),
- vhodný výber **slovnej zásoby** z aspektu komunikačného zámeru a situácie (napr. **spisovný jazyk, slang, odborné výrazy, dialektizmy, prevzaté slová/výpožičky**),
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov (napr. **synonymá, antonymá, frazeologické výrazy** atď.),
- správne využitie **slovných druhov** typických pre danú žánrovú formu a štýl,
- správne používanie **gramatických prípon** – pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete,
- používanie rôznych **vetných štruktúr** vzhľadom na žáner textu,
- utvorenie **jednoduchých viet** a **súvetí** s rôznou modalitou,
- spájanie viet s **kohéznymi prostriedkami** (spojkami a zámenami),
- vhodné používanie ortoepických noriem (**splývavá výslovnosť, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu**),
- aplikácia paralingvistických prostriedkov (**tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, modulovanie hlasu, zrozumiteľnosť prejavu** atď.),
- adekvátne používanie nonverbálnych prostriedkov (**mimika, gestikulácia, zrakový kontakt, proxemika**).

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; cestovanie; voľný čas a záľuby; životný štýl; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zvoliť vhodný žáner písaného textu podľa komunikačného zámeru a slohového postupu,
- zhromaždiť potrebné informácie na prípravu písaného textu,
- vytvoriť súvislý alebo obrazovo-písaný text na danú tému, podľa názvu a podľa obrázkov,
- napísať text naratívneho typu s prihliadnutím na kompozíciu,
- napísať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu,
- používať pri tvorení písaného textu primerané jazykové vedomosti,
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá maďarského jazyka,
- uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** podľa komunikačného zámeru a potencionálneho adresáta,
- vyjadrenie **komunikačného zámeru** (informovať, vyrozprávať dej, opísať znaky a vlastnosti, vysvetliť niečo) v písanom texte,
- výber vhodného **slohového postupu** (informačný, rozprávací, opisný) na komunikovanie daného obsahu,
- získavanie **informácií** z rôznych informačných zdrojov (vyhľadávanie informácií v spoľahlivých zdrojoch, zapísanie) a využívanie informácií vo vlastnom texte,
- usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy textu (kľúčové slová, frázy, otázky)**,
- úprava obsahu, členenie textu (**úvod, jadro, záver**),
- používanie **jazykových prostriedkov** pri písaní textu,
- uplatňovanie osvojených pravopisných pravidiel,
- kreatívna úprava hotového textu (napr. tvorba alternatívneho nadpisu, úvodu alebo záveru, dokončenie príbehu).

Žánre písaného textu

- tvorba rozličných žánrov (aplikovanie vedomostí o slohových postupoch a útvaroch),
- aplikovanie rozprávacieho slohového postupu (napr. **rozprávanie** v 1. a v 3. osobe; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie reálnych a fiktívnych príbehov),
- aplikovanie opisného slohového postupu – statický a dynamický opis (napr. **opis rastlín, zvierat, krajín, predmetov, pracovného postupu**),
- aplikovanie informačného slohového postupu (napr. **pozvánka, odkaz, oznámenie, blahoželanie, krátka správa, súkromný list** – aj v elektronickej podobe); uvádzanie faktov, údajov, informácií,
- príprava **prezentácie** (predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu),
- používanie internetovej komunikácie (napr. **e-mail, komentár, chat**).

Jazykové prostriedky

Fonetická rovina

- rozlišovanie krátkych a dlhých **samohlások/spoluhlások** (z pohľadu zmeny významu slova a textu).

Lexikálna rovina

- výber vhodného **jazykového štýlu** (subjektívne, objektívne – *bizalmas, közömbös, választékos*),
- používanie vhodnej **slovnej zásoby** podľa témy a žánrovej formy (**spisovné, odborné, slangové, nárečové výrazy**),

- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov pri tvorbe textov (napr. **synonymá, antonymá, homonymá, zvukomalebné slová, zvukomalebné citoslovčia, častice, citoslovčia** atď.),
- používanie frazeologických výrazov (**príslovia, porekadlá, prirovnania**) ohľadom na daný žáner a štýl,
- práca so **slovníkmi (výkladový, synonymický, frazeologický – tlačené aj online)**.

Morfologická rovina

- správne využitie **slovných druhov** typických pre daný slohový postup, resp. žánrovú formu,
- používanie **podstatných mien** v jednotnom a v množnom čísle,
- používanie rôznych tvarov **slovesa** v texte,
- používanie **prídavných mien** a stupňovaných prídavných mien v texte,
- používanie **čísloviek** v texte,
- **gramatické prípony** (pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete).

Syntaktická rovina

- vetné štruktúry (podľa komunikačného zámeru a slohového postupu),
- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom **jednoduchých viet** s rôznou modalitou (**oznamovania, opytovania, rozkazovania, želacia, zvolacia**),
- používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet,
- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom **jednoduchých súvetí**,
- uplatňovanie prostriedkov nadväzovania viet v texte (napr. **spojky, zámená**).

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- uplatňovanie pravopisných pravidiel pri tvorbe textov (**princípy maďarského pravopisu**),
- pravopis veku primeraných slov obsahujúcich hlásky j a ly,
- pravopis **slovesných tvarov** v minulom a budúcom čase,
- pravopis **podstatných mien** a vlastných podstatných mien (s dôrazom na **mená, názvy miest a sviatkov**),
- pravopis slov s príponami (s dôrazom na **spodobovanie**),
- pravopis **stupňovaných prídavných mien**,
- pravopis **dátumu**,
- uplatnenie slabičného princípu pri **delení slov**,
- pravopis **interpunkčných znamienok** v jednoduchých vetách,
- vyhľadávanie slov v pravopisnom slovníku (aj online).

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; cestovanie; voľný čas a záľuby; životný štýl; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- aktívne počúvať rôzne typy vecných textov, porozumieť ich významom,
- vyhľadať informácie (napr. údaje, pojmy, vety) zo súvislých a nesúvislých textov,
- porozumieť explicitným významom,
- vyvodiť implicitne vyjadrený význam,
- usporiadať získané informácie,
- integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah,
- prepájať získané informácie so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami,
- vyjadriť svoj názor na čítané a počúvané texty.

Porozumenie vecného textu

- aktívne počúvanie textu a prispôsobenie čítanie svojmu zámeru (napr. rýchle, pomalé, pozorné atď.),
- odlíšenie textov podľa komunikačného zámeru (napr. informácia, opis, rozprávanie, vysvetľovanie),
- porozumenie primeraným opisným, naratívny, informatívnym, spotrebiteľským a digitálnym textom,
- predvídanie obsahu textov podľa ich názvu, obrázkov a jednotlivých slov,
- reprodukovanie **obsahu textu**,
- identifikovanie **klúčových informácií** a slov (napr. údaje, fakty, pojmy, vety atď.),
- usporiadanie získaných informácií (podľa dôležitosti, prehľadné usporiadanie, logické členenie atď.),
- zhrnutie klúčových informácií,
- vyjasnenie významov nejasných slov a myšlienok,
- porozumenie (**explicitný** a **implicitný význam**) súvislým a nesúvislým textom,
- hľadanie **súvislosti**, **interpretovanie** obsahu,
- formulovanie **hlavných myšlienok**, prepájanie so žiackymi skúsenosťami,
- vyjadrenie **názoru** na prečítaný alebo počutý text.

Žánre vecného textu

Súvislé texty:

- naratívne texty (napr. **rozprávanie**),
- opisné texty (napr. **opis predmetov, činností, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov, zvierat**),
- **náučné/populárno-náučné texty** s rôznymi témami.

Nesúvislé texty:

- informatívne texty (napr. **blahoželanía, pozvánky, inzeráty, oznámenia, odkazy, reklamy, krátke správy**),
- spotrebiteľské texty (napr. **katalógy, návody na použitie, etikety výrobkov, letáky, cestovné poriadky**),
- aplikované a študijné texty (napr. **pravidlá, tabuľky, mapy, slovníky**),
- nové digitálne žánre (napr. **infografiky**).

Jazykové prostriedky

- poznávanie významu používaných jazykových prostriedkov (napr. **synonymá, antonymá, frazeologické výrazy** atď.),
- poznávanie významu a funkcie jednotlivých slovných druhov v texte,
- rozlišovanie tvarov **podstatných mien, prídavných mien, čísloviek** a **zámen** v texte, rozlišovanie **slovesného času** a **spôsobu** v texte,
- poznávanie významu **gramatických prípon** (pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete),
- určenie kohéznych prostriedkov, ktoré vyjadrujú významovú a gramatickú súvislosť textu (napr. **spojky, zámená**),
- úloha **vetnej stavby** pri porozumení textu – vyjadrovanie rôznych syntaktických významov.

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; cestovanie; voľný čas a záľuby; životný štýl; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Zážitková recepcia**Výkonový štandard****Žiak vie/dokáže:**

- čítať s porozumením veku primerané literárne texty,
- určiť tému, hlavnú myšlienku alebo zámer literárneho textu,
- reprodukovať text vlastnými slovami, prerozprávať ho v chronologickej a logickej postupnosti,
- rozlíšiť faktické texty a literárne fikcie a vyvodíť z nich faktické informácie a fiktívne informácie (realistické a magické prvky v dielach),
- identifikovať v literárnych textoch hlavné a vedľajšie postavy,
- charakterizovať vnútorné vlastnosti a správanie postáv na základe textu,
- analyzovať vzťahy medzi postavami,

- identifikovať konkrétne informácie,
- porozumieť explicitným významom,
- vyvodiť implicitne vyjadrené významy,
- interpretovať literárne texty,
- na základe charakteristických znakov odlíšiť od seba jednotlivé žánre (*epické žánre*: ľudová rozprávka, autorská rozprávka, rozprávkový román, mládežnícky román, detský príbeh/novela o deťoch; *lyricko-epické žánre*: lyricko-epická báseň, veršovaná rozprávka; *lyrické žánre*: detské básne),
- identifikovať v texte druhy rýmov a umelecké jazykové prostriedky.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením literárneho textu

- transformovanie literárneho jazyka na hovorenú reč, reprodukovanie **literárneho textu** vlastnými slovami (vyhľadať dôležité **informácie**, **klúčové slová**, vypracovať **osnovu** rôznymi metódami),
- predvídanie obsahu literárnych textov podľa ich názvu,
- vyhľadávanie **konkrétnych informácií** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu,
- vyvodzovanie **implicitných významov** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu,
- vysvetľovanie významu neznámych slov a slovných spojení,
- formulovanie **vlastných myšlienok** a postojov k daným témam,
- porozumenie **literárnoteoretickým pojmom**, umeleckému zobrazeniu skutočnosti, obrazným a symbolickým významom slov,
- rozlíšenie **štýlotvornej vlastnosti textu** (**slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický**),
- identifikovanie literárnej adaptácie, hybridných a synkretických literárnych útvarov pre deti a mládež (napr. **komiks, ilustrácia, animácia, zhudobnené básne, divadelné predstavenie, film**) a rozpoznanie súvislosti medzi adaptáciou a textom,
- prepájanie textových významov so svojimi skúsenosťami,
- tvorba vlastných textov na základe poznania a zážitku z literárnych textov.

Literárnoteoretické pojmy

- *epické a lyricko-epické texty* (**rozprávač, postavy, čas a priestor, motívy, dej, kompozícia**),
- *kompozícia a motívy rozprávok* (**rozprávkové bytosti, neskutočné postavy, dej, magické čísla, realistické a fiktívne prostredie, ustálené slovné spojenia**, variabilita, funkcia ilustrácií),
- *autorská rozprávka* (voľný dej, magické a fantastické javy, intertextualita, aktualizácia, funkcia ilustrácií),
- *rozprávkový román* (dejová línia, reálne a fiktívne postavy, špecifický vzťah medzi realitou a fikciou, humor, intertextualita aktualizácia, funkcia ilustrácií),

- **detský príbeh/novela o deťoch** (skutočný každodenný obsah, realistické prvky, pointa, detský hrdina, používanie hovorovej reči a detského jazyka, detská perspektíva, humor, funkcia ilustrácií),
- **mládežnícky román** (aktuálne každodenné situácie, otázky socializácie, mládežnícky hrdina, existenciálna kríza individua, perspektíva a jazyk dospievajúceho, žánrová hybridizácia),
- **lyrické texty** – rytmus, slovné a vetné figúry (napr. stupňovanie, prirovnanie, anafora, refrén) a ďalšie trópy (napr. personifikácia, epiteton, metafora),
- **adaptácia** – porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami (napr. **animovaná rozprávka, zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, bábková hra, divadelné predstavenie, film**),
- **formy humoru** (humorný dej, funkcia pointy, humorná postava, humorná situácia, jazykový humor, karikatúra, paródia, humor v básňach „švédskeho typu“),
- **umelecké jazykové prostriedky** v literárnych textoch (epiteton, personifikácia, prirovnanie, metafora, básnická otázka),
- **metrika**: prízvučná prozódia, strofa, rým (združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný).

Tematické okruhy

- školské prostredie; rodina; jedlá; príroda a zvieratá; dobrodružstvá a zážitky; pomoc, obetavosť a tolerancia.

Literárne diela podľa tematických okruhov

Školské prostredie

Kányádi Sándor: *Bandukol az őszi nap*

Békés Márta: *Hétfőn a hetes még nagy úr*

Lackfi János: *Lányok dala; Fiúk dala*

Zelk Zoltán: *Az állatok iskolája*

Bán Zsófia: *Vagánybagoly és a harmadik Á* (úryvok)

Rodina

Zelk Zoltán: *Este jó* – Lackfi János: *Este rossz*

József Attila: *Altató* – Vörös István: *Ébresztő*

Takács Zsuzsa: *Rejtjeles tábori lap*

Az öregember és a pokróc

Zágoni Balázs: *Tortás mese*

M. Csepécz Szilvia: *Kicsi, kisebb, legkisebb* (úryvok)

Szabó Magda: *Tündér Lala* (úryvok)

N. Tóth Anikó: *Tükörcönyv* (úryvok)

Bálint Ágnes: *Szeleburdi család* (úryvok)

Janikovszky Éva: *Velem mindig történik valami*

Gimesi Dóra: *Csomótündér* (úryvok)

Jedlá

A legfinomabb falat

Kiss Ottó: *A tortagyilkos éjszakája*

Döbrentey Ildikó: *Duci*

Jeney Zoltán: *Miért szeretek otthon ebédelni*

Varró Dániel: *Lecsöppenő Kecöp Benő*

Scheer Katalin: *A bonbonkirálykisasszony*

Fésűs Éva: *A palacsintás király (úryvky)*

Príroda a zvieratá

A békakirály – Kertész Erzs: Iszup

Petőfi Sándor: *Anyám tyúkja – Lackfi János: Apám kakasa*

Petőfi Sándor: *Pató Pál úr; Arany Lacinak*

Kányádi Sándor: *Feketerigó*

Nemes Nagy Ágnes: *Lila fecske*

Varró Dániel: *Andris beszélget az állatokkal (úryvok)*

Czigány Zoltán: *Csoda és Kósza mint boltosok*

Berg Judit: *Rumini (úryvok)*

Nyulász Péter: *Helka (úryvok)*

Dobrodružstvá a zážitky

Pilinszky János: *Aranymadár (úryvok)*

Tankó Sirató Károly: *Tengerecki Pál*

Nemes Nagy Ágnes: *Hol lakik Bors néni?*

Weöres Sándor: *Csiribiri – Vörös István: Cserebere*

A macskacicó – Tamás Zsuzsa: Macskakirálylány (úryvok)

Mészöly Miklós: *Tréfás mese*

Petőfi Sándor: *János vitéz – Szabó Borbála: A János vitéz-kód (úryvok)*

Pomoc, obetavosť a tolerancia

Világhírű Szép Miklós – Lázár Ervin: A legkisebb boszorkány (úryvok)

Andersen: *A rút kiskacsa*

Szegedi Katalin: *Lenka; Palkó (úryvky)*

Oscar Wilde: *A boldog herceg*

Lázár Ervin: *A Négyszögletű Kerek Erdő (úryvok)*

Békés Pál: *A Félőlény (úryvok)*

L. Frank Baum: *Óz, a nagy varázsló (úryvok, adaptácia)*

Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk – Bosnyák Viktória: Tündérboszorkány (úryvok)*

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvíjanie sociálne a kultúrne významných gramotnostných schopností žiaka, ktoré sú dôležité v súčasnej informačnej spoločnosti. Dôraz sa kladie na postupné využívanie čoraz širšieho spektra mimoučebnicových textov a multimediálnych komunikátov so zámerom vyhľadávať, triediť a kriticky hodnotiť informácie a informačné zdroje. S tým súvisí rozvíjanie argumentačných zručností a schopností riešiť problémy. Dôležité je aj rozvíjanie čitateľskej gramotnosti prostredníctvom poznania klasických a súčasných maďarských literárnych diel.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus:

- Aktívne vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, vecne a sociálne primerane reagovať na repliky komunikačného partnera, formulovať argumenty.
- Pripraviť a prezentovať hovorené prejavy a obrazovo-hovorené texty s komunikačným zámerom objasniť problém alebo presvedčiť adresáta.
- Vytvoriť písaný, obrazovo-písaný text s cieľom objasniť problém a vyjadriť názor podložený argumentmi.
- Uplatňovať stratégie tvorby písaného textu, regulovať vlastný proces písania, uplatniť znalosti pravopisných pravidiel.
- Čítať a počúvať rôzne druhy vecného textu, rozumieť mu, zhrnúť a vyhodnotiť získané informácie, využiť informácie pri vzdelávaní.
- Uplatňovať stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu.
- Získať a spracovať informácie získané z dôveryhodných zdrojov.
- Interpretovať literárny text.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu znalosti o systéme jazykových prostriedkov, využívať pritom jazykové slovníky v knižnej a elektronickej podobe.
- Objasniť význam jazyka ako reprezentanta národnej kultúry v bilingválnom prostredí, chápať potrebu dobrého ovládania spisovného jazyka, a pritom podporovať používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.
- Rešpektovať jazykovú a kultúrnu rôznorodosť v spoločnosti, chápať jazykové potreby príslušníkov iných národov a národností.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozpoznať formy komunikácie, identifikovať funkciu komunikácie a na základe toho reagovať,
- rozvíjať dialóg a dodržiavať zásady diskusie,

- používať vhodný spoločenský tón v súlade so zámerom komunikácie,
- rešpektovať názory iných, námietku alebo nesúhlas vyjadrovať sociálne primeraným spôsobom a na základe podložených argumentov,
- usporiadať svoje stanoviská podľa logickej postupnosti,
- vyberať vhodný štýl a jazykový variant pre danú rečovú situáciu,
- vyjadriť vlastný názor o veku primeraných témach, sformulovať argumenty a obhájiť svoj názor,
- diskutovať v skupinách na vybranú tému,
- používať internetovú komunikáciu,
- dodržiavať základné zásady netikety a noriem správania v interakcii v digitálnom prostredí,
- sa vyjadriť aj nonverbálnymi prostriedkami.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie komunikačnej interakcie podľa komunikačného partnera a **komunikačného zámeru**,
- komunikačné zámery (napr. **navrhovanie, odporúčanie, prikazovanie, usmerňovanie, objasňovanie, vysvetľovanie, dokazovanie**),
- rozlišovanie funkcie komunikácie (napr. **informovať, presvedčovať, motivovať, zblížovať, spoločensky integrovať**),
- vplyv viacjazyčného prostredia (**bilíngvizmus**) na komunikáciu,
- uplatniť zásady konverzácie (stručnosť, jasnosť, konkrétnosť),
- vyjadrovanie **názorov** (počúvať, zhrnúť, kriticky reagovať, vyjadriť námietky, argumenty),
- používanie internetovej komunikácie (napr. **e-mail, chat, sociálne siete**),
- jazykové a grafické špecifiká krátkych textových správ,
- uplatnenie asertívneho prístupu,
- adekvátne používanie nonverbálnych komunikačných prostriedkov (**mimika, proxemika, gestikulácia, zrakový kontakt, posturika**).

Dialogická komunikácia a diskusia

- tvorba **súkromného dialógu**: aplikácia hovorového štýlu (napr. **nárečové, slangové výrazy, expresívne slová, oslovenia**, prerušenia, zmeny témy, nedokončené vety, rýchlejšie tempo),
- používanie rôznych druhov **argumentov**,
- realizácia **skupinovej diskusie** na vybranú tému.

Jazykové prostriedky

- používanie vhodnej slovnej zásoby z pohľadu interakčných a diskusných aktivít (napr. **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky, dialektizmy**),
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov v komunikačnej situácii (napr. **častice, citoslovčia, spojky, zámená, synonymá, antonymá** atď.).

- využívanie argumentačných funkcií komunikačných prostriedkov (napr. **príklady, fakty, prirovnania** a pod.),
- využívanie sugestívnej funkcie komunikačných prostriedkov (napr. zámerné **opakovanie, rečnícke otázky, apely, frazémy** a iné **expresívne výrazy, metafora**),
- adekvátne používanie **jednoduchých viet a súvetí** s rôznou modalitou;
- uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel**,
- uplatňovanie princípov komunikácie cez internet (**netiketa**),
- vhodné používanie ortoepických noriem (**splývavá výslovnosť, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, melódia, pauza, dôraz, tón, tempo a intenzita hlasu**),
- aplikácia paralingvistických prostriedkov (**tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, modulovanie hlasu**, zrozumiteľnosť prejavu atď.),
- situačne vhodné používanie nonverbálnych prostriedkov (**mimika, gestikulácia, zrakový kontakt, proxemika**).

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; životný štýl; cestovanie; voľný čas a záľuby; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromaždiť informácie k textu z dôveryhodných informačných zdrojov,
- používať pri tvorení hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, slohového postupu a použitého žánru textu,
- pripraviť a prezentovať hovorený alebo obrazovo-hovorený prejav s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov,
- analyzovať a hodnotiť hovorené prejavy iných,
- uplatniť v hovorenom prejave nonverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prezentácia hovoreného prejavu

- výber **témy** podľa zámeru komunikácie a situácie,
- identifikovanie **cieľa** hovoreného prejavu,

- vyhľadávanie **informácií** (využívať dôveryhodné informačné zdroje) a usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy** textu (napr. obrázková, resp. slovná osnova) – pri určitých žánroch (napr. beseda, prednáška, rečnícky prejav),
- kultivovaný **prednes** hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu, funkčné prepájanie jazykovej a obrazovej zložky.

Žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného prejavu

- tvorenie naratívnych textov (napr. **rozprávanie s prvkami opisu**),
- tvorenie opisných textov (napr. **opis krajiny, prírodných javov, činností, pracovného postupu, (štruktúrovaný) životopis, opis osoby, charakteristika**),
- aplikovanie informačného slohového postupu (napr. **rozhovor, interview, reportáž**),
- príprava **prezentácie** (predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu),
- aplikovanie výkladového slohového postupu (napr. **úvaha, prednáška, referát, slávnostný príhovor**),
- tvorenie jednoduchých **argumentačných textov** (vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe argumentov spolužiakov).

Jazykové prostriedky

- výber vhodného **jazykového štýlu** (hovorový, náučný, publicistický, rečnícky),
- výber vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru textu (napr. **oslovenia, spisovný jazyk, slang, odborné termíny, dialektizmy, frazémy**, primerané **odborné a abstraktné slová** atď.),
- dvojjazyčné prostredie na Slovensku – vplyv bilingválneho prostredia na používanie maďarského jazyka, **bilingvizmus** na úrovni lexiky (napr. **prevzaté slová/výpožičky**),
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov (napr. **synonymá, antonymá, frazeologické výrazy** atď.),
- správne využitie **slovných druhov** typických pre danú žánrovú formu,
- používanie rôznych **vetných štruktúr** vzhľadom na žáner textu,
- využívať celú škálu vetných štruktúr pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl,
- tvorenie **jednoduchých viet a súvetí** s rôznou modalitou,
- **kohézne prostriedky** (*spojky, vsuvky a zámená*),
- vhodné používanie ortoepických noriem (**splývavá výslovnosť, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu**),
- aplikácia paralingvistických prostriedkov (napr. **tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, modulovanie hlasu**, zrozumiteľnosť prejavu),
- adekvátne používanie nonverbálnych prostriedkov (**mimika, gestikulácia, zrakový kontakt, proxemika**).

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; životný štýl; cestovanie; voľný čas a záľuby; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromaždiť potrebné informácie z dôveryhodných informačných zdrojov,
- využívať pri príprave písaného alebo obrazovo-písaného textu vhodnú slovnú zásobu, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, štýlu, slohového postupu a použitého žánru textu,
- vytvoriť obsahovo a formálne súdržný písaný text s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov, tvoriť naratívne, opisné, reálne a fiktívne texty,
- transformovať text z jedného žánru do druhého, z jedného jazykového variantu na druhý a tvoriť modifikovaný text,
- pri tvorbe písaného textu správne používať vetné členy a slovné druhy,
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá maďarského jazyka,
- uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** podľa zámeru komunikácie,
- ujasnenie si **cieľa** jazykového prejavu (výber štýlu, slohového postupu a žánru),
- získavanie **informácií** z dôveryhodných informačných zdrojov (vyhľadávanie vhodných informácií, zapísanie) a využívanie informácií pri tvorbe textu,
- usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy** textu, tvorba **konceptu** (vyjadrenie kľúčových pojmov osnovy v ucelených vetách),
- práca s jazykovými variantami (napr. **nárečové, slangové a odborné texty**),
- používanie štylistických a jazykových prostriedkov (napr. **oslovenie, opakovanie slov, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, slang, nárečové a bilingválne javy, prebraté slová/výpožičky, archaizmy a neologizmy**),
- práca so **slovníkmi (výkladový, synonymický, frazeologický)** – tlačené aj online,
- formálna úprava textu na základe vybraného žánru – členenie textu (**úvod, jadro, záver**),
- uplatňovanie osvojených pravopisných pravidiel.

Žánre písaného a obrazovo-písaného textu

- písanie naratívnych textov (napr. **rozprávania** v 1. a v 3. osobe; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie **reálnych a fiktívnych príbehov**),
- písanie opisných textov – statický a dynamický opis (napr. **opis krajiny, prírodných javov, činností, pracovného postupu, (štruktúrovaný) životopis, opis osoby, charakteristika**),
- aplikovanie informačného slohového postupu (napr. **správa, oznámenie, interview, reportáž, pozvánka, vizitka, žiadosť, úradný list, súkromný list, reklama, plagát, program**),
- aplikovanie výkladového slohového postupu (napr. **úvaha, prednáška, referát**),
- príprava **prezentácie** (predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu),
- používanie internetovej komunikácie (napr. **e-mail, komentár, chat, profil**),
- výber vhodného **jazykového štýlu** (**hovorový, administratívny, náučný, publicistický, rečnícky**).

Jazykové prostriedky

Lexikálna rovina

- používanie adekvátnych slov pri tvorbe textov (napr. **synonymá, antonymá, homonymá, spisovné, odborné, slangové a nárečové výrazy**) s ohľadom na daný jazykový štýl,
- vhodný výber frazeologických výrazov (**príslovia, porekadlá, prirovnania**) a ich používanie vo vlastných textoch,
- vhodný výber jazykových prostriedkov (napr. **opakovanie slov, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, citovanie, slovné spojenia**) charakteristických pre daný jazykový štýl.

Obohacovanie slovnej zásoby

- tvorenie slov (**odvodzovanie príponami, skladanie slov, skracovanie**),
- **preberanie slov** z cudzích jazykov,
- používanie **sémantických výpožičiek** – vplyv bilingválneho prostredia.

Morfologická rovina

- správne využitie **slovných druhov** typických pre daný slohový postup, resp. žánrovú formu a jazykový štýl,
- **slovesá** (gramatické kategórie sloves, pomocné slovesá),
- **podstatné mená** (všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti – napr. názvy inštitúcií, zemepisné názvy, sviatky atď.),
- **prídavné mená** (stupňovanie prídavných mien, prídavné mená s odvođením),
- **číslovky** (určité, neurčité, základné, radové číslovky, zlomky, dátum),
- **zámená** (osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, privlastňovacie, vzájomné),
- **príslovky** (miesta, času, spôsobu),
- **verboidy** (neurčitok, prídavné, prechodník),
- **slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah** (**určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície**),
- **citoslovcia, častice, zvukomalebné slová**.

Syntaktická rovina

- **vetné štruktúry** (využívať celú škálu vetných štruktúr podľa komunikačného zámeru a slohového postupu pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl),
- **poradie slov** – z aspektu významu vety a textu,
- **vetné členy** a ich funkcia v jednoduchých vetách a v textoch,
- syntagmy (**prisudzovací sklad, určovací sklad, priraďovací sklad**),
- **jednoduché vety** s rôznou modalitou,
- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom **priraďovacích** (podmetové, predmetové, príslovkové, prívlastkové, prísudkové) a **podraďovacích súvetí** (zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, dôvodové, dôsledkové),
- kohézne prostriedky (**spojky, vsuvky a zámená, anafora, katafora**).

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- uplatňovanie získaných pravopisných zručností pri jednotlivých pravopisných princípoch (**fonematický princíp, morfematický princíp, etymologický princíp, princíp zjednodušenia**),
- pravopis **slovesných tvarov**; pomocných sloviess,
- **pravopis sviatkov, periodík a kníh, zemepisných názvov, názvov štátov, ulíc, inštitúcií a kultúrnych výtvorov** (v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí),
- pravopis **odvođených prídavných mien, radových čísloviek s príponami, dátumu**,
- pravopis prevzatých a internacionálnych odborných termínov (v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí),
- písanie **čiarky** v jednoduchých vetách a súvetiach; pravopis ďalších interpunkčných znamienok (**bodkočiarka, dvojbodka, pomlčka, úvodzovka** atď.).

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; životný štýl; cestovanie; voľný čas a záľuby; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- aktívne počúvať a čítať s porozumením rôzne typy vecných textov,
- porozumieť súvislým a nesúvislým textom na úrovni explicitných a implicitných významov,
- získať informácie z rôznych dôveryhodných zdrojov,
- analyzovať text na základe získaných informácií,
- formulovať zhrnutia a závery z textu,

- vyjadriť, zdieľať a prezentovať svoj názor a podložiť ho argumentmi,
- rozlíšiť rôzne žánre vecného textu a možnosti ich využitia,
- porovnávať obsahové, kompozičné a jazykové odlišnosti textov podľa rôzneho komunikačného zámeru a slohového postupu,
- analyzovať jazykové prostriedky v texte (morfologické, slovtvorné, lexikálne, syntaktické).

Obsahový štandard

Porozumenie vecného textu

- čítanie rôznych druhov a žánrov vecných textov a prispôsobenie čítania svojmu zámeru (napr. rýchle, pomalé, pozorné, atď.),
- počúvanie s porozumením rôznych druhov vecných textov,
- vyhľadávanie podstatných **informácií**,
- systematizácia, sumarizácia a organizácia získaných informácií,
- porozumenie (**explicitný** a **implicitný význam**) súvislým, nesúvislým textom,
- analýza a hodnotenie informácií (hľadať **súvislosti**, robiť **závery** a **rozhodnutia**),
- prezentácia vlastných myšlienok, vlastného **názoru** a jeho vysvetlenie a zdôvodnenie.

Vlastnosti textu

- obsahová **súdržnosť textu**: rozvíjanie témy a logické usporiadanie viet a odsekov podľa použitého **slohového postupu** (informačný, opisný, rozprávací, výkladový/úvahový),
- formálna súdržnosť textu: nadväzovanie viet prostredníctvom rôznych druhov **nadväzovacích prostriedkov** (konektorov), analyzovanie nadväzovacích prostriedkov v texte,
- rozlišovanie textov podľa **komunikačného zámeru**: informovať, objasniť, argumentovať, presvedčiť, zaujať, emocionálne pôsobiť,
- porovnávanie textov podľa obsahu, slohového postupu a použitých jazykových prostriedkov.

Žánre vecného textu

Súvislé texty:

- opisné texty (napr. **opis osoby/charakteristika, opis činnosti, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov, zvierat**),
- **náučné/populárno-náučné texty** s rôznymi témami.

Nesúvislé texty:

- mediálne texty (napr. **správy, rozhovory, reportáže, reklamy, letáky**),
- informatívne texty (napr. **štruktúrovaný životopis, slávnostný príhovor, denník, list: úradný/súkromný, písaný/elektronický**),
- spotrebiteľské texty (napr. **vizitky, návody na použitie, cestovné poriadky**),
- aplikované a študijné texty (napr. **tabuľky, grafy, diagramy, mapy, plagáty, ilustrácie**),
- nové digitálne žánre (napr. **infografiky, komentáre, blogy**).

Jazykové prostriedky*Syntaktické prostriedky*

- **jednoduché vety** a **súvetia** ako prostriedky rozvíjania témy a vyjadrovania logických vzťahov v texte,
- **vetné členy** a ich úloha pri porozumení textu (**prísudok, podmet, predmet, prívlastok, príslovkové určenie**).

Lexikálne prostriedky

- analyzovanie **slovnej zásoby** v texte z hľadiska komunikačného zámeru, slohového postupu a témy textu,
- spôsoby obohacovania slovnej zásoby maďarského jazyka (**nové slová v jazyku – preberanie, tvorenie, ustálené slovné spojenia, skratky**),
- porozumenie bežným a kultúrnym **frazémam**,

Slovotvorné prostriedky

- **predpony, prípony, slovotvorný základ** – úloha slovotvorby pri porozumení textu,
- slovotvorné spôsoby (**odvodzovanie, skladanie**).

Morfologické prostriedky

- analyzovanie významu a funkcie slovných druhov pri porozumení textu,
- **slovesá** – gramatické kategórie sloves, pomocné slovesá,
- **podstatné mená** – všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti,
- **prídavné mená** – stupňované, prídavné mená s odvodením,
- **číslovky** – určité, neurčité, základné, radové číslovky, zlomky, dátum,
- **zámená** – osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, prívlastňovacie, vzájomné,
- **príslovky** – miesta, času, spôsobu,
- **verboidy** – neurčitok, prídavné, prechodník,
- slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah – **určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície**,
- **citoslovčia, častice, zvukomalebné slová, zvukomalebné citoslovčia**.

Tematické okruhy

- rodina; škola; príroda; ohrozenie a ochrana životného prostredia; životný štýl; cestovanie; voľný čas a záľuby; tolerancia, pomoc iným; rozmanité kultúry; pohostinnosť, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Zážitková recepcia**Výkonový štandard****Žiak vie/dokáže:**

- plynulo a zmysluplne čítať literárne texty,

- vyhľadať kľúčové slová, zostaviť osnovu prečítaných diel alebo úryvkov a zoradiť myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti,
- porozumieť explicitným významom,
- vyvodiť implicitné významy z literárnych textov,
- analyzovať literárne texty z obsahového hľadiska a z hľadiska morálnych hodnôt,
- transformovať literárny jazyk na vlastný jazyk (t. j. reprodukovať texty) a interpretovať prečítané literárne texty,
- identifikovať a analyzovať základné žánre a charakteristické znaky žánrov (*epické žánre*: román, legenda, poviedka, novela, esej, balada, lyricko-epická báseň, literárna sociografia; *lyrické žánre*: epigram, elégia, rapsódia, pieseň, óda, hymna, ecloga, štvorveršie, básne „švédskeho typu“),
- rozpoznať naratologické črty malej a veľkej epiky: identifikovať vývoj postáv pod vplyvom prostredia či udalosti; identifikovať v danom texte rozprávača,
- transformovať formy rozprávača z ja-formy do on-formy a naopak,
- v epických dielach identifikovať a analyzovať vzťahy medzi časom a priestorom, rozlíšiť čas rozprávania od času, ktorý je predmetom rozprávania,
- rozlíšiť štýlotvornú vlastnosť textu (slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický),
- identifikovať a vysvetliť funkciu umeleckých jazykových prostriedkov,
- aplikovať vedomosti z metriky,
- prepájať textové významy s vlastnými životnými a čitateľskými skúsenosťami.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením literárneho textu

- samostatné prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu, reprodukovanie **deja** s viacerými dejovými líniami, zmena času a miesta udalostí pri prerozprávaní,
- prerozprávanie príbehu z rôznych uhlov pohľadu, stručné prerozprávanie príbehu,
- identifikácia a opis **kompozície textu** na základe poznania žánru,
- rozlišovanie priameho a **obrazného pomenovania** v texte, prenesený význam slov,
- **umelecké jazykové prostriedky**, vysvetľovanie v kontexte vlastných skúseností,
- vysvetľovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov,
- vyhľadávanie **konkrétnych informácií** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu,
- vyvodzovanie **implicitne vyjadrených významov** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu,
- diskutovanie o texte, prezentácia vlastnej **interpretácie** literárneho textu,
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných **pocitov, myšlienok a zážitkov** z literárneho textu,
- formovanie empatie, súcitu na základe čítaného alebo počúvaného literárneho textu.

Literárnoteoretické pojmy

- *epické a lyricko-epické texty (dej, čas, priestor)*,
- **kompozícia**, kompozičný postup (chronologický, retrospektívny),
- **rozprávač 3. osoby** – autorský, onnipotentný (on-forma),
- **rozprávač 1. osoby** – priamy (ja-forma),
- **postavy** (hlavné a vedľajšie),
- **konflikt** (vzťahy medzi postavami),
- **žánre epiky: legenda, novela, poviedka, esej, balada, lyricko-epická báseň, literárna socio-
grafia, román** (napr. *historický, dobrodružný, rodinný, mládežnícky/adolescentný, rozpráv-
kový*),
- **žánre lyriky: báseň, epigram, elégia, rapsódia, pieseň, óda, hymna, ecloga, štvorveršie,
básne „švédskeho typu“**,
- **adaptácia**: porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami (napr. multimedialne ume-
lecké žánre, **zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, divadelné predstavenie, film**),
- **umelecké jazykové prostriedky** v literárnych textoch (napr. **prirovnanie, epiteton, personifi-
kácia, metafora, básnická otázka, aliterácia, symbol, enjambement, katafora, anafora**),
- **metrika: prízvučná prozódia, strofa, rým (združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný)**.

Tematické okruhy

- školské prostredie; rodina; láska; jedlá; zvieratá; krajina a príroda; vlasť, vojna, hrdina; spo-
ločnosť a spoločenské problémy; dobrodružstvá a zážitky; humor; formovanie osobnosti/do-
spievanie; zmysel života a viera.

Literárne diela podľa tematických okruhov**Školské prostredie**

Ágai Ágnes: *Nemzedék*

Karinthy Frigyes: *Tanár úr kérem* (úryvok – *Röhög az egész osztály*) – N. Tóth Anikó: *Tanárnő kérem* (úryvok)

Németh László: *Lányaim* (úryvok)

Nógrádi Gábor – Nógrádi Gergely: *A másik felet is meg kell hallgatni*

Vámos Miklós: *Pofon*

Tóth Krisztina: *A tolltartó*

Szabó Magda: *Abigél* (úryvok)

Leiner Laura: *A Szent Johanna gimi* (úryvok)

Garaczi László: *Pompásan buszozunk!* (úryvok)

Rodina

Petőfi Sándor: *Egy estém otthon*

Arany János: *Családi kör* – Lackfi János: *Zsámbéki kör*

József Attila: *Mama*

Szabó Lőrinc: *Lóci óriás lesz*

Ingrid Sjöstrand: *Anyuban azt nem bírom*

Siv Widerberg: *Jó, ha nővére van az embernek*

Kiss Ottó: *Apa nagy sportember*

Mikszáth Kálmán: *Lapaj, a híres dudás*

Kosztolányi Dezső: *A kulcs*

Kosztolányi Dezső: *Pacsirta* (úryvok)

J. K. Rowling: *Harry Potter és a Bölcsék Köve* (úryvok)

Méhes György: *Micsoda társaság* (úryvok)

Nógrádi Gábor: *Hogyan neveljünk...?* (úryvok)

Jedlá

Móricz Zsigmond: *Tragédia*

Krúdy Gyula: *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél*

Szécsi Noémi: *Vega vagyok*

Cserna Szabó András: *Legenda a báránylejlesről*

Emma asszony (Ignotus): *A Hét szakácskönyve* (úryvok) – Dragomán György: *Főzőskönyv* (úryvok)

Zvieratá

Jean de la Fontaine: *A róka és a holló* – Romhányi József: *A Róka és a Holló* (úryvok):

A téma, Első variáció, Második variáció

Mészöly Miklós: *Csengős bárány* – Németh Zoltán: *Adhatok egy pofont?*

R. Kipling: *A dzsungel könyve* (úryvok)

Szabó Magda: *Sziget-kék* (úryvok)

Krajina a príroda

Petőfi Sándor: *Az Alföld*

Juhász Gyula: *Magyar táj, magyar ecsettel*

Tóth Árpád: *Körúti hajnal*

Babits Mihály: *Messze... messze...* – Kovács András Ferenc: *Messze... messze...* (úryvok)

Kosztolányi Dezső: *Üllői-úti fák*

Weöres Sándor: *Galagonya* – Lackfi János: *Kukorica*

Fekete István: *Tüskevár* (úryvok)

Dobrodružstvá a zážitky

Mark Twain: *Tom Sawyer kalandjai* (úryvok)

Daniel Defoe: *Robinson Crusoe* (úryvok)

William Golding: *A legyek Ura* (úryvok)
Michael Ende: *Momo* (úryvok)
J. R. R. Tolkien: *A Gyűrűk Ura* (úryvok)
Csukás István: *Vakáció a halott utcában* (úryvok)
Irene Adler: *Sherlock, Lupin és én* (úryvok)
Dóka Péter: *Az ellopott zsiráf* (úryvok)

Vlast', vojna, hrdina

Csodaszarvas-monda
Arany János: *Toldi* (úryvok)
Margit-legenda
Balassi Bálint: *Egy katonaének* – Lackfi János: *Plaza Balassi*
Kölcsey Ferenc: *Huszt, Himnusz*
Vörösmarty Mihály: *Szózat*
Petőfi Sándor: *Nemzeti dal, Egy gondolat bánt engemet..., Szabadság, szerelem....*
Arany János: *A walesi bárdok*
Ady Endre: *A föl-földobott kő, A magyar Ugaron*
Radnóti Miklós: *Nem tudhatom, Hetedik ecloga*
Örkény István: *Tóték* (úryvok)
Márai Sándor: *Egy polgár vallomásai* (úryvok)

Spoločnosť a spoločenské problémy

Mikszáth Kálmán: *A néhai bárány*
Móricz Zsigmond: *Hét krajcár*
Illyés Gyula: *Puszták népe* (úryvok)
Wéber Anikó: *El fogsz tűnni* (úryvok)
George Orwell: *Állatfarm* (úryvok)

Formovanie osobnosti/dospievania

Ágai Ágnes: *Kamaszságok*
Ingrid Sjöstrand: *A felnőttek furcsák néha*
Karinthy Frigyes: *Találkozás egy fiatalemberrel*
Janikovszky Éva: *A tükör előtt*
Dragomán György: *Ugrás*

Láska

Kőműves Kelemen
Arany János: *Tetemre hívás*
Petőfi Sándor: *Szeptember végén*

Vörösmarty Mihály: *Szép Ilonka*

Juhász Gyula: *Milyen volt...*

Babits Mihály: *Szerelmes vers*

Tóth Árpád: *Esti sugárkoszorú*

Ady Endre: *Szeretném, ha szeretnének, Őrizem a szemed, Lédával a bálban*

József Attila: *Mikor az uccán..., Rejtelmek*

Varró Dániel: *sms*

Jókai Mór: *Az arany ember* (úryvok)

Mikszáth Kálmán: *Az a fekete folt*

Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője* (úryvok)

Móricz Zsigmond: *Pillangó* (úryvok)

Békés Pál: *Ottília*

Humor

Csokonai Vitéz Mihály: *Zsugori uram, Szerелеmdal a csikóbőrös kulacshoz*

Arany János: *A tudós macskája, A fülemile*

Kosztolányi Dezső: *Esti Kornél – Kilencedik fejezet, melyben a bolgár kalauzzal cseveg bolgárul, s a bábeli nyelvzavar édes rémületét élvezi* (úryvok)

Örkény István: *Egypercesek – Egy meghasonlott tulipán, Hogylétemről*

Rideg Sándor: *Indul a bakterház* (úryvok)

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben* (úryvok)

Grendel Lajos: *Nálunk, New Hontban* (úryvok)

Zs. Nagy Lajos: *Egy bűvész története*

Darvasi László: *Trapiti – Kovács Lajos, a gonosz feltaláló* (úryvok)

Zmysel života a viera

Kazinczy Ferenc: *A nagy titok*

Kosztolányi Dezső: *Akarsz-e játszani, Mostan színes tintákról álmodom*

Tóth Árpád: *Meddő órán*

Balassi Bálint: *Adj már csendességet*

Ady Endre: *Hiszek hitetlenül Istenben, Az Úr érkezése*

József Attila: *Tiszta szívvel, Születésnapomra* – Varró Dániel: *A Bús, Piros Vödör dala*

Radnóti Miklós: *Razglednicák* (úryvky)

Szabó Lőrinc: *Tücsökzene* (úryvky)

Weöres Sándor: *Valse triste*